

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 927100/6

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב מימון נהרי — אב"ד, הרב יוסף יגודה, הרב יצחק רפפורט

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד הילה זיסמן)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד חלי רופא)

הנדון: חלוקת רכוש – חלוקה לא שוויונית

פסק דין

הנידון שבפנינו הוא חלוקת הרכוש של הצדדים ואיזון הזכויות לאחר הגירושין ולאחר שהתקבלה חוות דעת רואה החשבון מר נתן שטרנפלד.

א. רקע והליכים קודמים

הצדדים נישאו בנישואים אזרחיים בקפריסין בשנת 2003, מכיוון שהאישה גרושה והבעל כהן, כפי שציינה האישה בכתב התביעה.

בעת נישואי הצדדים האישה הייתה גרושה ולה שני ילדים שכיום הם בגירים. כבעלות האישה דירה הרשומה על שמה – דירה שנרכשה שלוש קודם לנישואי הצדדים.

בתחילת ההליכים הגישו שני הצדדים בקשה משותפת לאישור הסכם בתאריך ל' בשבט התשע"ג (10.2.2013).

נקבע דיון לאישור הסכם בתאריך ג' באדר התשע"ג (13.2.2013). בדיון סירב הבעל לאשר את ההסכמות שהוצגו בפני בית הדין. בעקבות הדיון נקבע שיש להתגרש.

נקבע מועד לסידור גט לתאריך י"ט בסיוון התשע"ג (28.5.2013) והבעל לא הופיע במועד שנקבע. באותו היום פתחה האישה תיק תביעה לגירושין.

כשבועיים לאחר מכן פתח אף הבעל תיק תביעה לגירושין ובכרוך לו תביעה לחלוקת רכוש.

הצדדים התגרשו בתאריך כ"ו בשבט התשע"ד (27.1.2014).

בהחלטה מתאריך ג' בשבט התשע"ה (23.1.2015) נקבע מינויו של רואה החשבון נתן שטרנפלד, להעריך את זכויות הצדדים.

חוות הדעת של רואה החשבון נתן שטרנפלד, מהתאריך י"ז בטבת התשע"ו (29.12.2015) מונחת בפנינו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יצוין שכפי שעלה בדיונים, וכך התברר בחוות דעת רואה החשבון, התובע לא צבר זכויות כלל וכלל ואילו הנתבעת צברה זכויות בזמן החיים המשותפים.

התובע ביקש לאזן את הזכויות בצורה שוויונית, בהתאם למסקנות חוות הדעת, ואף הגיש לבית הדין סימוכין משפטיים לכך כבר בתגובתו המפורטת מתאריך י"ט באלול התשע"ד (14.9.2014).

הנתבעת הגישה את עמדתה ביחס לחוות דעת רואה החשבון בתאריך ד' בניסן התשע"ו (12.4.2016). הבעל ויתר על זכות התגובה לעמדת הנתבעת, וביקש את מתן פסק הדין בכל הנושאים העומדים על הפרק.

ב. טענות התובע

1. התובע נישא כדי לקיים חיי משפחה תקינים ואילו האישה-הנתבעת היא זו שבמעשיה גרמה להרס חיי המשפחה.

2. שני בני הזוג עבדו במהלך חייהם המשותפים וכל אחד תרם את חלקו לתא המשפחתי. האישה עבדה בעבודה מסודרת במשרד החינוך ואילו הבעל עבד בעבודות מזדמנות (מכון מסג', או לטענת הנתבעת בית בושת) שחלק מהכנסותיו דווח וחלק לא דווח אבל שימש לכלכלת הבית.

3. הצדדים ניהלו חשבונות בנק נפרדים מחמת הנוחות ומחמת עיסוקו של התובע ולא משום כוונה להפרדה רכושית.

4. טענות הנתבעת שלפיהן אין לתובע זכויות בשל העדר הכנסות מצד התובע משך כל חיי הנישואין הן בבחינת "עורבא פרח", כפי העולה מדפי החשבון של הנתבעת – שם נחשפו הפקדות של אלפי שקלים.

5. מעיון בחשבון הבנק של הנתבעת עולה שיש לה חשבון נוסף ושם צברה הכנסות. כמו כן מוכח מעיון בחשבון, שהופקדו סכומים ניכרים – אלפי שקלים בחודש – בהמחאות ובמזומן. הדבר מוכיח את טענת התובע שסכומי כסף ניכרים הועברו על ידו לחשבון של האישה לצורך כלכלת הבית. ישנם חודשים שהנתבעת לא משכה מחשבונה מזומן כי כפי הנראה קיבלה מהתובע מזומנים לצורך ניהול החיים השוטפים. אילולא הכנסת התובע – כיצד הייתה יכולה הנתבעת לחסוך מאות אלפי שקלים בחשבונות הבנק שלה ואף לסייע לילדיה?

6. טענת הנתבעת בדיון שהתקיים ביום ד' בתמוז התשע"ד (2.7.2014) שהתובע לא הפקיד כסף לחשבון והכספים שהופקדו הם מעבודות נוספות שהייתה עושה, סותרת את טענתה בדיון שהתקיים ביום כ' בשבט התשע"ד (21.1.2014) שהכנסתה היחידה היא ממשכורת משרד החינוך.

7. הצדדים חיו חיי שיתוף באופן מלא, ולכן יש לאזן את כלל הזכויות שנצברו במהלך החיים המשותפים באופן שווה בהתאם לחוק יחסי ממון. האישה טענה להעדר שיתוף כי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משנת 2006 לא קיימו יחסי אישות בגלל מחלה של הבעל. הבעל הסכים לבדיקת פוליגרף והיא התנגדה – דבר המוכיח את העדר אמינותה.

8. התובע ציין לפסקי דין שמהם עולה, שהעיקרון היסודי הוא שיש לחלוק את הזכויות שנצברו במהלך חיי הנישואין בחלקים שווים ללא תלות בזכויות שצבר כל אחד מבני הזוג. העיקרון הוא שהפעלת סעיף 8 הא היוצא מן הכלל – השימוש בו עלול לשלול זכויות, לפגוע בוודאות המשפטית ולהרבות התדיינויות. לכן השימוש בו צריך להיעשות במשורה – לא בנקל וכעניין שבשגרה. לכן נטל ההוכחה לעניין זה מוטל על המבקש לסטות מהחלוקה השוויונית, ורף ההוכחה הוא גבוה מאוד. לטענתו, הנתבעת לא הרימה את נטל ההוכחה הנדרש לסטייה מחלוקה שוויונית.

9. התובע בהגינותו אינו מבקש לטעון לחזקת השיתוף בדירה, שהיא גולת הכותרת של חזקת השיתוף, אלא מבקש מחצית מתשלומי המשכנתא ששולמו מחשבון הנתבעת. וזאת לאחר שהוכח שאף התובע תרם למאמץ המשפחתי. תשלומי המשכנתא בסך של כ-1700 ש"ח לחודש, שולמו במשך שנות הנישואין מחשבון הבנק של הנתבעת – מכסף משותף ולא כטענתה ששולמו על ידי הוריה.

10. הצדדים ערכו שיפוץ נרחב בדירה הרשומה על שם הנתבעת ומגיע לתובע מחצית שווי ההשבחה. הוא מבקש למנות שמאי שישום את שווי השיפוץ ואת השבחת הדירה בעקבות השיפוץ.

11. יש לחלק את תכולת הדירה שנרכשה במהלך החיים המשותפים.

12. יש לחלק את שווי הרכב שנקנה במהלך החיים המשותפים, הרשום פורמלית על שם הנתבעת.

ג. טענות הנתבעת

1. התובע אינו זכאי לקבל מזכויות הנתבעת – מכוח חוק החוזים, שהרי בבקשה לאישור הסכם גירושין נכתב שאין תביעות וטענות אחד כנגד השני. אף בהסכם הגירושין שנחתם על ידי הצדדים ונסרק בתיק בית הדין נכתב: "[...] אין רכוש משותף [...]" הדירה שייכת לאישה ואין לבעל שום תביעה עליה. " הייתה הפרדה רכושית וכלכלית.

2. לחילופין יש להפעיל את סעיף 8 (2) לחוק יחסי ממון ולאזן את הזכויות שלא באופן שוויוני. הרקע הכללי שיפורט להלן תומך ומבסס טענה זו.

3. במהלך חיי הנישואין גילתה האישה שהבעל מכור לסמים, אלכוהוליסט, סובל מבעיות נפשיות, ניהל בית בושת ואף נכלא בכלא לתקופת מה. בגלל ההתמכרות לא הצליחו טיפולי הפוריות שניסתה לעשות כדי להביא ילדים לעולם.

4. האישה שילמה חובות רבים שיצר הבעל (צירפה מסמכים) התשלומים בוצעו בין היתר באמצעות נטילת הלוואות מחשש שיינקטו הליכים אף נגדה. חששה היה מהרשויות שלהן חב התובע, מ"העולם התחתון" ואף מאלימות התובע וממצבים פסיכויטיים שאליהם הגיע.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

5. החל באוקטובר 2012 התובע החל להיעלם לשבוע ולאחר מכן לחזור. בסופו של דבר הודיע לנתבעת שהכיר מישהי והוא מבקש להתגרש ולכן יזם את הליך הגירושין בתחילת 2013.

6. התובע מכר לפירוק את הרכב של בת התובעת.

7. הנתבעת שילמה את כל הוצאות הבית כולל הארנונה (צירפה סימוכין) ובזה נשללת טענת התובע, המנותקת מן המציאות, שלפיה לא שילמה ארנונה מכיוון שיש לו פטור. איי-התשלום להוצאות הבית שבו גר מעיד על טיב יחסי הצדדים, ובעיקר על כך שהוא לא ראה את הבית הרשום על שם הנתבעת כביתו.

8. התובע מעולם לא נתן בידי האישה כספים ולא שילם בגין הוצאות, מלבד החזר שקיבל עבור נסיעה לחו"ל ששולמה על ידי האישה ובוטלה. בבדיקת חשבון הבנק עבור הפקדות שבוצעו בדלפק בשנת 2008, אין אף הפקדה שביצע התובע. הנתבעת צירפה מסמכי חשבון הבנק של הנתבעת וניתחה את התוצאות המעידות שהיא הפקידה מוזמנים מאז ומתמיד מעבודותיה השונות מלבד היותה מורה במשרד החינוך ואין לה חסכונות כטענת התובע.

9. לחילופין, יש להפעיל את סעיף 8 (2) לחוק יחסי ממון ולאזן את הזכויות שלא באופן שוויוני. אמנם על דרך הכלל הפעלת סעיף זה היא במקרים חריגים אבל זהו המקרה החריג שבו ראוי לעשות חלוקה שאינה שוויונית. היא מביאה כסימוכין פסקי דין שונים שעולה מהם כי יש מקום בנסיבות מקרה דנן לחרוג מחלוקה שוויונית היות שהבעל לא היה שותף בנשיאת הנטל הכלכלי ולא תרם תרומה אחרת לתא המשפחתי.

10. יש לראות את יצירת החובות שיצר התובע, שאותם נאלצה הנתבעת לכסות, כהברחת נכסים ויש להתחשב בכך על פי סעיף 8 (2).

11. יש לדחות את טענות התובע לזכויות בדירת הנתבעת, הרשומה על שמה עוד קודם הנישואין.

12. מצבו של התובע לא הורע בשל הנישואין, כפי שהוא מנסה להטעות את בית הדין.

ד. דיון והכרעה

עיקרי טענות הצדדים עלו בדיונים שהתקיימו בפני בית הדין מאז הגשת תביעת הגירושין שבה כרך התובע את תביעתו הרכושית, וזאת לאחר שסירב להתגרש בהתאם להסכם שחתמו עליו שני הצדדים והגישו אותו לבית הדין.

בהחלטת בית הדין שניתנה ביום ד' בשבט התשע"ה (24.1.2015) קבע בית הדין את עקרונות ההכרעה בתיק זה, לאחר שהצדדים הגישו את עמדותיהם בנושאים העיקריים העומדים להכרעה. וזו לשון ההחלטה:

בית הדין עיין בסיכומי הצדדים ובחומר שבתיק, ולאחר שיקול הדעת התבררו הנתונים והעקרונות דלהלן: דירת המגורים הרשומה על שם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הנתבעת עוד טרם הנישואין, הרי היא בבעלותה ואין לתובע זכויות קנייניות בה.

בנסיבות מקרה דנן ובהתאם להוראות חוק יחסי ממון, הטענה להפרדה רכושית אין בכוחה למנוע מלאזן את זכויות הצדדים בהתאם לחוק יחסי ממון. מאידך גיסא, בלא לקבוע מסמרות – בהתחשב בנסיבות המקרה שבו רק הנתבעת צברה זכויות, והתובע, מסיבותיו הוא, לא תרם תרומה הנראית לעין לצבירת הנכסים – לאחר קבלת הנתונים של זכויות הצדדים יש לשקול שלא לאזן את הזכויות בחלקים שווים ובהתאם לקבוע בסעיף 8 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973 וכדלהלן:

8. ראה בית המשפט או בית הדין נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, רשאי הוא, לבקשת אחד מבני הזוג – אם לא נפסק בדבר יחסי הממון בפסק דין להתרת נישואין – לעשות אחת או יותר מאלה במסגרת איזון המשאבים:

לקבוע נכסים נוספים על המפורטים בסעיף 5 ששוויים לא יאוזן בין בני הזוג;

לקבוע שאיזון שווי הנכסים, כולם או מקצתם, לא יהיה מחצה על מחצה, אלא לפי יחס אחר שיקבע בהתחשב, בין השאר, בנכסים עתידיים, לרבות בכושר ההשתכרות של כל אחד מבני הזוג;

יחסי האיזון ייקבעו על ידי בית הדין לאחר קבלת התמונה הכלכלית.

באותה החלטה מינה בית הדין את רואה החשבון מר נתן שטרנפלד, לעריכת חוות דעת לאיזון זכויות הצדדים, כשהמועד הקובע לסיום תקופת איזון הזכויות נקבע לתאריך ט"ו בתשרי התשע"ג (1.10.2012).

גם כיום, לאחר העיון בחוות הדעת ועיון נוסף בעמדות הצדדים, סבור בית הדין כי העקרונות הנזכרים לעיל צודקים ונכונים בנסיבות מקרה זה וכפי שיבואר להלן.

ה. תוקפו של ההסכם שנחתם ולא אושר

באשר לטענת הנתבעת שלפיה יש לתת תוקף מכוח חוק החוזים להסכם הגירושין שנחתם בין הצדדים ולא אושר בסופו של יום על ידי בית הדין, ושבו ויתר הבעל על כל תביעה נגד האישה ונגד זכותה על הבית – סבור בית הדין שאין בסיס לטענה זו.

הכלל הוא כי הסכם ממון טעון אישור בית הדין או ערכאה אחרת, והאישור הוא תנאי לתוקפו של ההסכם. קביעה זו יסודה בחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973 – בסעיף 2 לחוק כדלהלן:

(א) הסכם ממון טעון האישור של בית המשפט לענייני משפחה (להלן – בית המשפט) או בית הדין הדתי שלו סמכות השיפוט בענייני נישואין וגירושין של בני הזוג (להלן – בית הדין), וכן טעון שינוי של הסכם כזה אישור כאמור.

(ב) האישור לא יינתן אלא לאחר שנוכח בית המשפט או בית הדין, שבני הזוג עשו את ההסכם או את השינוי בהסכמה חופשית ובהיבנם את משמעותו ואת תוצאותיו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ייתכן כי שלילת תוקף הסכם גירושין שלא אושר בערכאה משפטית, נבעה מחמת הצורך המיוחד לוודא שבני הזוג עשו את ההסכם בהסכמה חופשית ובהבינם את משמעותו ואת תוצאותיו, כפי שניתן להסיק מסעיף קטן ב', אמנם ייתכן שהצורך לאישור בערכאה משפטית נובע מהצורך לשכלל את ההסכם לכדי יכולת אכיפה של פסק דין. בין כך ובין כך העדר אישור עולה לכדי פגם מהותי בתוקפו של ההסכם.

אמנם מצאנו בפסיקה של בתי המשפט שנתנו תוקף להסכם בין בני זוג – שנחתם על ידם ולא אושר – מכוח חוק החוזים, אבל מדובר במקרים חריגים, כגון כשהצדדים התנהגו על סמך ההסכם שנחתם ביניהם משך איזה זמן, מכוח דוקטרינת תום הלב או מסיבות אחרות. נסיבות מקרה דנן אינן בכלל זה כלל וכלל. הצדדים אמנם התכוונו להביא את ההסכם ולאשרו אבל התובע חזר בו מהסכמתו סמוך לחתימתם בטרם נכנס ההסכם לתוקף.

אמנם, לא נימנע מלהעיר כבר עתה, שאף שאין תוקף משפטי להסכם שנחתם בין הצדדים ללא אישור בית הדין, מכל מקום אפשר ללמוד מן ההסכם על פריטיו וסעיפיו כי שני הצדדים סברו כי אופן הסדרת ענייני הממון שביניהם כפי שמפורט בהסכם, עולה בקנה אחד עם תחושת הצדק הטבעי של הצדדים, ואף התובע סבר באותה העת שאין מקום להעניק לו זכויות בדירת האישה ובשאר הזכויות שצברה בעמלה במשך חיי הנישואין.

לסיכום – בנסיבות אלו עלינו לדון בנושא איזון הזכויות בהתאם לחוק יחסי ממון על אף ההסכם שנכתב בין הצדדים הואיל והוא לא אושר בבית הדין.

ו. בחינת "המאמץ המשותף"

השאלה העובדתית העיקרית העומדת לבחינה ושעליה נחלקו הצדדים היא האם התובע תרם את חלקו למאמץ המשפחתי הכלכלי.

טענות הצדדים בסיכומיהם בנושא זה הרי הן סותרות זו את זו באופן קיצוני. התובע טוען שבחשבוון הופקדו סכומים ניכרים – אלפי שקלים בחודש, בהמחאות ובמזומן – דבר המוכיח את טענתו שסכומי כסף ניכרים הועברו על ידו לחשבון של האישה לצורך כלכלת הבית. מנגד טוענת הנתבעת שהתובע מעולם לא נתן בידיה כספים ולא שילם בגין הוצאות.

הנתבעת צירפה סימוכין לביסוס טענתה, שכל הפקדות המזומנים בשנת 2008, בחשבוונה, שממנו יצאו כל הוצאות הבית, הופקדו על ידי הנתבעת בלבד וחזקה את טענתה שכספים אלו באים מעבודות נוספות. כך רואים בחשבוונה גם לאחר הפירוד.

אמנם לא ניתן לשלול באופן מוחלט את האפשרות שהכסף המזומן שהופקד על ידי הנתבעת מקורו מהתובע אבל הנחת המוצא היא, שהאוחז בכסף הוא בעליו, מעין מה שקבעו חז"ל "חזקה כל מה שתחת ידו של אדם שלו", והמבקש לטעון אחרת – עליו הראיה. התובע לא הביא כל ראיה חיובית להוכיח את טענותיו.

בית הדין סבור שבאי כוח הצדדים הגזימו בטענותיהם כפי שעלו מתוך כתבי בית הדין, והאמת כפי הנראה קרובה למה שנאמר על ידי הצדדים בדיון בבית הדין:

בדיון שהתקיים ביום ד' בתמוז התשע"ד (2.7.2014) השיב התובע לחקירת בית הדין: "הייתי עובד בבית בפיזיותרפיה, וכל חודש בערך אלף ש"ח."

אף דו"ח ההכנסות המדווחות של התובע שהוגש לתיק בית הדין מצביע על ממוצע הכנסות של פחות מאלף ש"ח לחודש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הרי זה סותר לטענת באת כוחו על הכנסות של אלפי שקלים בכל חודש שנכנסו לכלכלת הבית ותרמו למאמץ הכלכלי המשותף.

האישה, באותו דיון, הודתה שקבלה שווה כסף – בערך ארבע-מאות-חמש-מאות לחודש מהתובע לצורך כלכלת הבית וכך אמרה:

אבל בעלי אף פעם לא נתן כסף ולא הפקיד בחשבון שלי, רק עזר קצת בבית באוכל, אולי בשווי ארבע מאות או חמש מאות ש"ח, אבל כסף לא נתן אף פעם, היה נוסע לחו"ל פעמיים בשנה, והולך בערבים למועדונים, לא יודעת מהיכן משלם זאת.

הדבר אינו מתיישב באופן מלא עם טענת באת כוחה כי: "התובע מעולם לא נתן בידי האישה כספים."

אמנם, דברי האישה נראים נכונים כי יש להניח שהתובע השאיר לעצמו חלק מהכנסותיו. כמו כן, הומצאו על ידי הנתבעת הוכחות לכך שממקורות מימון שיצאו מהנתבעת שולמו חובות רבים שמקורם בתובע.

אם כן: אפשר לקבוע באופן קרוב לוודאי שהנתבע לא השתתף ותרום תרומה משמעותית למאמץ הכלכלי של התא המשפחתי.

ז. שיפוץ הדירה, הרכב והתכולה

התובע מבקש מחצית מההשכחה של הדירה וכן מחצית משווי הרכב ותכולת הבית. הנתבעת מתנגדת לחלוקה זו, בטענה שכל ההשקעות נעשו על חשבונה.

יצוין כי אין מדובר בזכויות רשומות על שם התובע, אלא ברכישות והשקעות שבוצעו בתקופת החיים המשותפת.

בדיון שהתקיים ביום כ' בשבט התשע"ד (21.1.2014) טענה ב"כ הבעל שהשיפוץ עלה כ" 35,000 ש"ח. אף אם עובדתית טענה זו נכונה, אין ספק ששווי ההשכחה ביום הפירוד, לאחר שגרו בדירה מספר שנים, הינה פחותה בהרבה משווי ההשקעה.

בבקשה שהגיש התובע בקשר לתכולה הנטענת על ידו כמשותפת, מציין התובע ששווי הרכב הוא בערך 17,000 ש"ח. לא ברור אם זה שווי הרכישה או ביום הפירוד.

בנושא התכולה הוא מציין שחלקה נרכש עוד בטרם הנישואין, כך שמדובר בתכולה מיושנת שערכה מועט.

בהתחשב בכך שכל ההכנסות לרכישות של התא המשפחתי באו מהנתבעת, כפי שעלה מהאמור לעיל – דבר המשפיע על אופן חלוקת הזכויות, כפי שיבואר להלן, כך יש להתייחס גם לחלוקת שווי נכסים אלו.

ת. המסד המשפטי לסטייה מחלוקה שוויונית

אמנם נקבע בפסקי דין שרק לעתים נדירות תנצל הערכאה המשפטית את הסמכות שהוקנתה לה בסעיף 8 (2) לסטות מחלוקה שוויונית. כך בע"מ 614/07 (פלונית נ' פלוני, תק-מח (2) 3247) נקבע בדעת רוב כי:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

סעיף 8 לחוק יחסי ממון מהווה כלי רב עוצמה בביצוע איזון משאבים, ויש לעשות בו שימוש זהיר ומושכל, שכן לא בנקל ישלול בית המשפט את זכויותיו הקנייניות של מי מבני הזוג ויעניקו לאחר. הכלל הוא כאמור, כי איזון משאבים ייעשה על דרך חלוקה שווה של שווי כלל הנכסים [...] המקרים בהם ייעשה שימוש בסעיף זה יהיו אלה היוצאים מן הכלל והחריגים, בהם חוסר האיזון בולט באופן מיוחד. לא כל מקרה שבו נוצר בעת איזון המשאבים חוסר שוויון מבחינת סך שווי הנכסים שיש לכל אחד מבני הזוג, יצדיק שימוש בסעיף 8 לחוק.

למרות זאת סבור בית הדין שבנידון דידן יש בסיס משפטי לסטייה מחלוקה שווה.

ההיגיון שעומד בבסיסו של חוק יחסי ממון הקובע שיש לחלק את הנכסים בצורה שוויונית, מבוסס על ההנחה של "מאמץ משותף", דהיינו כי מגיע לכל אחד מבני זוג מחצית מן הרכוש הכולל של המשפחה, מאחר שכל אחד מבני הזוג תרם את חלקו לצבירת הרכוש הן אם עבד במשק הבית או עבד מחוצה לו.

סעיף 8 לחוק יחסי ממון בין בני זוג מעניק לבית המשפט או לבית הדין מִמְד של גמישות בחלוקת הרכוש, כאשר ישנן "נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת". אפשר אם כן לומר, שאם חלוקה שוויונית פוגעת באופן שאינו צודק באחד מהצדדים, יש מקום לסטות מחלוקה שוויונית. מזווית אחרת ניתן להגדיר זאת שהסכמת הצדדים [כהגדרת סעיף 3 לחוק] לקבל עליהם את חוק יחסי ממון לחלוקה שוויונית בנויה על ההנחה של "מאמץ משותף", אבל כאשר הנסיבות חורגות באופן קיצוני מהנחת "המאמץ המשותף", לא על דעת זה הייתה ההסכמה. על כן, אף לצורך כך ניתנה בחוק הסמכות לערכאה המשפטית לחרוג מחלוקה שוויונית.

אמנם החוק אינו מפרט באופן מדויק מה הן הנסיבות המיוחדות ומתי על הערכאה המשפטית להפעיל שיקול דעת הקובע חלוקה לפי יחס אחר, אולם ישנם פסקי דין רבים שנדרשו לנסיבות אלו.

לדוגמה, הנשיאה לשעבר ביניש, עמדה על כך (ע"א 1915/91) כי סעיף 8 מאפשר גמישות רבה אשר נותנת בידי הערכאה השיפוטית כלים לאזן את הנכסים בין הצדדים באופן הוגן, תוך לקיחה בחשבון של שיקולים כלכליים ואחרים.

אמת מידה מרכזית לאימוץ סעיף 8 נוגעת למילוי החובות של בני הזוג במסגרת המשפחתית ומתחשבת במאמץ המשותף לצבירת הנכסים. במיוחד נלקח בחשבון מילוי חובותיהם הכלכליות והתחשבות בפער משמעותי בין מאמצי הזוג למען המשפחה. (אריאל רוזן צבי עמודים 354 ו' 357).

כעין זה פסק גם השופט בן ציון גרינברגר וסיכם שהחוק מבוסס על "המאמץ המשותף" להשגת הרכוש. יעויין בפסק דין מבית הדין באשקלון, תיק 836736/2 שדן במקרה הדומה עד מאד לנדוננו. וגם בתמ"ש 12950/03 ובתמ"ש 1066/06, ובפסקי דין נוספים שחלקם אף צוין בסיכומי הנתבעת.

סוף דבר: כאשר ערכאה שיפוטית קובעת כי אחד מן הצדדים לא עמד במבחן "המאמץ המשותף", מהווה הדבר סיבה נכונה להפעלת סעיף 8 (2) לחוק יחסי ממון ולסטייה מהקביעה הגורפת לחלוקה שוויונית.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ט. ההכרעה המעשית – מן הכלל אל הפרט

כאמור לעיל, אפשר לקבוע באופן קרוב לוודאי שהנתבע לא השתתף ותרם למאמץ הכלכלי של התא המשפחתי. ייתכן שלא נחטא לאמת אם נאמר, שהתובע חי על חשבון האישה-הנתבעת. יצוין, שבמסגרת העובדות שנגלו לעינינו: לא רק בנושא הכלכלי לא תרם התובע אלא אף בנושאים אחרים לא מצאנו שהוא תרם לתא המשפחתי תרומה משמעותית, כפי שניתן ליחס לאישה העוסקת בגידול הילדים וכדומה. בנידון דידן לא היו ילדים משותפים שהבעל דאג להם. יש לציין שיתכן שהאישה צודקת בטענתה שהעובדה שאין לצדדים ילדים משותפים היא כיוון שהבעל מכור לסמים ולא לכוהול – דבר שגרם לכישלון הניסיונות להרות באמצעות טיפולי פוריות. כמו כן, לא נטענה ולא מצאנו כל תרומה משמעותית אחרת שלו לתא המשפחתי המשותף. ייתכן שאם היה עוסק בעסקים מהוגנים – היה נמנע מלהסתבך בחובות, וכן הייתה לו יכולת לתרום לטובת התא המשפחתי.

אם כטענת התובע שהיו לו הכנסות של אלפי שקלים בחודש, שאינן מדווחות, כיצד לא הצליח להביא כל הוכחה שלפחות חלקן שימש לטובת התפקוד השוטף של התא המשפחתי? שמא ואולי נותבו הכנסות אלו למטרות אחרות מחוץ התא המשפחתי.

בנסיבות אלו סבור בית הדין, שיש לאזן את הזכויות שנצברו במהלך החיים המשותפים באופן שאינו שוויוני.

בית הדין חכך בדעתו מה היא החלוקה הראויה במקרה דנן. הדעת נותנת שאף אילו היה קובע בית הדין שלא מגיע לתובע מאומה מזכויות הנתבעת, לא היה בזה סטייה מן הצדק, כפי שאף התובע הבין בתחילת ההליך שבה באו הצדדים לאשר את ההסכם שנחתם ביניהם. בבקשה לאישור הסכם גירושין צוין על ידי שני הצדדים שאין תביעות וטענות לאחד נגד השני. אף בהסכם הגירושין שנחתם על ידי הצדדים ונסרק בתיק בית הדין נכתב: "[...] אין רכוש משותף [...] הדירה שייכת לאישה ואין לבעל שום תביעה עליה." כן הוסכם גם בהסכם הגירושין שנערך על ידי בית הדין ונחתם על ידי הצדדים בפני בית הדין, בטרם חזר בו התובע מהסכמתו.

אבל הדעת נותנת וכפי שהדבר נראה מתוך הפסיקה, שלא מקובל לשלול לחלוטין את הזכויות שנצברו במהלך חיי הנישואין אף לצד שלא תרם למאמץ המשותף. סיבה נוספת לקביעה זו היא המגבלה של התובע שבגינה הוא מקבל קצבת נכות. (אמנם ייתכן לתלות את הקולר של מגבלה זו אף בבחירתו ובהתנהגותו של התובע עצמו ומתוך בחירתו, ודי למבין). מאידך גיסא, קצבת הנכות שאותה מקבל התובע, מעניקה לו ביטחון כלכלי מסוים לעתיד. נתון זה מצדיק שלא לפגוע פגיעה יתרה בביטחון הכלכלי העתידי של הנתבעת.

לאחר שיקול הדעת – כולל התייחסות לשאר הטענות הרכושיות, ההשקעה בדירה, התכולה והרכב – קובע בית הדין שהנתבעת תעביר לתובע 20% מתוך כלל הזכויות המהוונות על פי חוות דעת רואה החשבון.

בחוות הדעת רואה החשבון מר נתן שטרנפלד נקבע ששווי זכויות הצדדים על בסיס ערכן הנוכחי הוא כך:

סך זכויות האישה – 367,038 ש"ח.

זכויות הבעל – 4,852 ש"ח. דהיינו, בחובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כך: הפרש הזכויות לחלוקה הוא 371,890 ש"ח.

וכך: 20% מהסך הנ"ל הם 74,378 ש"ח. סכום זה על הנתבעת להעביר לתובע.

יצוין: אף לפי האפשרות השנייה – על הנתבעת להעביר לתובע סך של למעלה מ־55,000 ש"ח באופן מידי.

בנסיבות אלו סבור בית הדין שיש לסיים את ההתקשרות בין הצדדים בהקדם ולהורות על מימוש מיידי של הסך שנקבע באופן הבא:

סך של 54,378 ש"ח, ישולם תוך שלושים יום. היתרה לתשלום תשולם בעשרים תשלומים שווים של 1000 ש"ח לחודש.

לאור האמור מחליט בית הדין כדלהלן:

הנתבעת תשלם לתובע סך 74,378 ש"ח באופן הבא:

1. סך של 54,378 ש"ח, ישולם תוך שלושים יום מחתימת החלטה זו.

2. היתרה לתשלום תשולם בעשרים תשלומים שווים של 1,000 ש"ח לחודש החל בשישים יום לאחר חתימת החלטה זו.

ניתן לפרסם בהשמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום י"ז באלול התשע"ו (20.9.2016).

הרב יצחק רפפורט

הרב יוסף יגודה

הרב מימון נהרי — אב"ד